

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

31 januari 2002

WETSONTWERP

tot wijziging van artikel 94 van het Wetboek der successierechten ingevolge het nieuwe lokalisatiecriterium voor het recht van successie zoals bepaald bij de bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten

WETSONTWERP

tot wijziging van het Wetboek der successierechten en het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten ingevolge de nieuwe lokalisatiecriteria voor de gewestelijke belastingen zoals bepaald bij de bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE FINANCIËN
EN DE BEGROTING
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Yves LETERME**

INHOUD

I. Uiteenzetting van de minister van Financiën	3
II. Bespreking	4
III. Stemmingen	8
IV. Errata	9

Voorgaande documenten :

Doc 50 **1576/ (2001-2002)** :

001 : Wetsontwerp.

Doc 50 **1577/ (2001-2002)** :

001 : Wetsontwerp.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

31 janvier 2002

PROJET DE LOI

modifiant l'article 94 du Code des droits de succession, suite au nouveau critère de localisation du droit de succession établi par la loi du 13 juillet 2001 portant refinancement des communautés et extension des compétences fiscales des régions

PROJET DE LOI

modifiant le Code des droits de succession et le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, suite aux nouveaux critères de localisation des impôts régionaux établis par la loi spéciale du 13 juillet 2001 portant refinancement des communautés et extension des compétences fiscales des régions

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES FINANCES ET DU BUDGET
PAR
M. Yves LETERME

SOMMAIRE

I. Exposé du ministre des Finances	3
II. Discussion	4
III. Votes	8
IV. Errata	9

Documents précédents :

Doc 50 **1576/ (2001-2002)**:

001 : Projet de loi.

Doc 50 **1577/ (2001-2002)**:

001 : Projet de loi.

**Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date du dépôt du rapport :**
Voorzitter / Président : Olivier Maingain

A. — Vaste leden / Membres titulaires

VLD	Aimé Desimpel, Fientje Moerman, Ludo Van Campenhout.
CD&V	Greta D'Hondt, Yves Leterme, Dirk Pieters.
Agalev-Ecolo	Gérard Gobert, Jef Tavernier.
PS	Jacques Chabot, François Dufour.
PRL FDF MCC	Olivier Maingain, Eric van Weddingen.
Vlaams Blok	Alexandra Colen, Hagen Goyaerts.
SPA	Peter Vanvelthoven.
PSC	Jean-Jacques Viseur.
VU&ID	Alfons Borginon.

B. — Plaatsvervangers / Membres suppléants

	Willy Cortois, Pierre Lano, Georges Lenssen, Tony Smets.
	Mark Eyskens, Daniël Vanpoucke, Herman Van Rompuj, N.
	Zoé Genot, Muriel Gerkens, Lode Vanoost.
	Léon Campstein, Claude Eerdekins, Bruno Van Grootenbrulle.
	François Bellot, Philippe Collard, Serge Van Overtveldt.
	Gerolf Annemans, Roger Boutecka, Francis Van den Eynde.
	Ludwig Vandenhove, Henk Verlinde.
	Joseph Arens, Raymond Langendries.
	Danny Pieters, Karel Van Hoorebeke.

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CD&V	:	Christen-Démocratique en Vlaams
FN	:	Front National
PRL FDF MCC	:	Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social-chrétien
SPA	:	Socialistische Partij Anders
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21
 <i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		
DOC 50 0000/000 :	Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA : Questions et Réponses écrites
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)	CRIV : Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)	CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)
CRABV :	Beknopt Verslag (op blauw papier)	CRABV : Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)
PLEN :	Plenum (witte kaft)	PLEN : Séance plénière (couverture blanche)
COM :	Commissievergadering (beige kaft)	COM : Réunion de commission (couverture beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers Bestellingen : Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : alg.zaken@deKamer.be	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants Commandes : Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be e-mail : aff.générales@laChambre.be
---	--

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 23 januari 2002.

I.— UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Minister van Financiën Didier Reynders geeft aan dat de voorliggende wetsontwerpen het gevolg zijn van de herziening van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten (zie de bijzondere wet van 13 juli 2001 tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten (*Belgisch Staatsblad* van 3 augustus 2002)). In het kader van die hervorming is beslist dat niet meer de laatste wettelijke woonplaats van de overledene, maar zijn laatste fiscale woonplaats geldt als lokalisatiecriterium voor het recht van successie.

Als de erfgenaam van een overledene die in het Rijk woonde in het buitenland verblijft, voorziet de Staat zich van een persoonlijke of zakelijke zekerheid teneinde de inning van de door die belastingplichtige verschuldigde rechten veilig te stellen. Artikel 94 van het Wetboek der successierechten verleent aan de rechter een scheidsrechtelijke bevoegdheid door hem ermee te belasten de zekerheid af te bakenen.

Als gevolg van de herziening van de bijzondere financieringswet beoogt het wetsontwerp nr. 1576/001 de vrederechter van de laatste fiscale woonplaats bevoegd te maken voor het bepalen van de borg voor een in het buitenland wonende erfgenaam van een rijksinwoner, terwijl nu nog de vrederechter van de laatste wettelijke woonplaats bevoegd is. Zodoende is de bevoegde vrederechter degene wiens standplaats het dichtst gelegen is bij het kantoor dat het dossier beheert.

Het wetsontwerp nr. 1577/001 heeft voornamelijk tot doel de plaats waar de aangifte van nalatenschap moet worden ingediend in overeenstemming te brengen met de nieuwe criteria voor de lokalisatie van de rechten van successie¹, zoals die zijn bepaald bij artikel 7, 2°, van de voormalde bijzondere wet van 13 juli 2001. Voorheen hingen de plaats van indiening van de aangifte, de toepasbare gewestelijke wetgeving en de toekenning van

(1) De bijzondere wetgever heeft als nieuw lokalisatiecriterium voor het recht van successie gekozen voor de laatste fiscale woonplaats van de overledene met dien verstande dat indien zijn fiscale woonplaats tijdens de periode van vijf jaar voor zijn overlijden op meer dan één plaats in België gelegen was, de belasting wordt toegewezen aan het gewest waar zijn fiscale woonplaats tijdens de voormalde periode het langst was gevestigd.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné les présents projets de loi au cours de sa réunion du 23 janvier 2002.

I. — EXPOSÉ DU MINISTRE DES FINANCES

M. Didier Reynders, ministre des Finances, indique que les présents projets de loi font suite à la révision de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des communautés et des régions (cf. la loi spéciale du 13 juillet 2001 portant refinancement des communautés et extension des compétences fiscales des régions (*Moniteur belge* du 3 août 2002)). Dans le cadre de cette réforme, il a été décidé que le critère de localisation du droit de succession est désormais le dernier domicile fiscal du défunt et non plus son dernier domicile légal.

Lorsque l'héritier d'un défunt habitant le royaume réside à l'étranger, l'État se prévaut d'une sûreté personnelle ou réelle afin de sauvegarder le recouvrement des droits dus par ce contribuable. L'article 94 du Code des droits de succession confie au juge de paix une compétence arbitrale en le chargeant de délimiter la sûreté.

Suite à la révision de la loi spéciale de financement, le projet de loi n° 1576/001 vise à rendre compétent le juge de paix du dernier domicile fiscal et non plus, comme c'est encore le cas aujourd'hui, le juge de paix du dernier domicile légal, pour fixer cette caution. De cette manière, le juge de paix compétent est le juge le plus proche du bureau qui gère le dossier.

Le projet de loi n° 1577/001 a principalement pour objet de faire correspondre le lieu où la déclaration de succession doit être déposée avec les nouveaux critères de localisation des droits de succession¹, établis par l'article 7, 2°, de la loi spéciale du 13 juillet 2001 précitée. Auparavant, le lieu de dépôt de la déclaration, la législation régionale applicable et l'attribution à l'une ou l'autre région des droits de succession, intérêts et amen-

(1) Le législateur spécial a choisi comme nouveau critère de localisation du droit de succession le dernier domicile fiscal du défunt, étant entendu que si son domicile fiscal a été situé dans plus d'un endroit en Belgique au cours de la période de cinq ans précédant son décès, l'impôt est attribué à la région dans laquelle son domicile fiscal a été établi le plus longtemps au cours de ladite période.

de successierechten, de interesses en de geldboeten aan het ene of het andere gewest af van de laatste wettelijke woonplaats van de overledene, vastgesteld volgens de inschrijving in de registers van de burgerlijke stand.

Voor de bepaling van de begrippen rijksinwoner en niet-rijksinwoner zullen feitelijke gegevens worden gehanteerd.

Mutatis mutandis worden gelijksoortige wijzigingen aangebracht in verband met de rechten inzake registratie en schenking, die de bijzondere wetgever beslist heeft eveneens over te hevelen naar de gewesten.

Die maatregelen zijn noodzakelijk in het kader van een optimale organisatie van de dienst van die verschillende belastingen, waarmee de federale overheid zich blijft belasten tot de gewesten die dienst eventueel zullen hebben overgenomen.

De voorgestelde bepalingen zijn van louter technische aard; ze hebben geen budgettaire impact.

II.— BESPREKING

De heer Dirk Pieters (CD&V) constateert dat de bijzondere wet van 13 juli 2001 wet tot herfinanciering van de gemeenschappen en uitbreiding van de fiscale bevoegdheden van de gewesten, op 1 januari 2002 in werking is getreden.

Op grond van artikel 7, 7° en 9°, van die wet wordt de bevoegdheid van de federale overheid voortaan beperkt tot het vaststellen van de administratieve procedure-regels in verband met de gewestelijke belastingen (bedoeld in artikel 3 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten), waarvan zij de dienst blijft verzekeren. Aangezien het vaststellen van de plaats waar gewestelijke belastingen worden geïnd, die bevoegdheid overstijgt, vraagt het lid zich af of het Federaal Parlement nog wel bevoegd is om deze wetsontwerpen te bespreken, ook al worden die geacht vanaf 1 januari 2002 effect te sorteren.

Voorts had de spreker graag vernomen of een erfgenaam die in het buitenland woont, op grond van de nieuwe regeling nog steeds door de gewestelijke directeur van de belasting over de toegevoegde waarde, registratie en domeinen vrijgesteld zal blijven van de betaling van de waarborgsom (zie artikel 94, vierde lid, van het Wetboek der successierechten).

des étaient fonction du dernier domicile légal du défunt, déterminé selon l'inscription dans les registres de l'État civil.

Les notions d'habitant et de non-habitant du royaume se déterminent en fonction de facteurs de fait.

Des modifications similaires sont apportées *mutatis mutandis* en ce qui concerne les droits d'enregistrement et de donation que le législateur spécial a également décidé de régionaliser.

Ces mesures sont nécessaires dans le cadre d'une organisation optimale du service de ces divers impôts que l'autorité fédérale continuera d'assurer tant que les régions ne l'auront pas repris.

Les mesures proposées sont d'ordre purement technique; elles n'ont pas d'impact budgétaire.

II. — DISCUSSION

M. Dirk Pieters (CD&V) constate que la loi spéciale du 13 juillet 2001 portant refinancement des communautés et extension des compétences fiscales des régions est entrée en vigueur le 1er janvier 2002.

En vertu de l'article 7, 7° et 9°, de cette loi, la compétence du pouvoir fédéral se limite dorénavant à fixer les règles de procédure administrative concernant les impôts régionaux (visés à l'article 3 de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des communautés et des régions) dont il continue à assurer le service. Étant donné que la détermination de la localisation des impôts régionaux dépasse cette compétence, le membre se demande si le Parlement fédéral est encore compétent pour examiner les présents projets de loi, même si ceux-ci sont censés produire leurs effets dès le 1er janvier 2002.

Par ailleurs, l'intervenant souhaiterait savoir si, dans le nouveau système, un héritier habitant à l'étranger pourra encore toujours être exempté du paiement de la caution par le directeur régional de la TVA, de l'enregistrement et des domaines (cf. article 94, alinéa 4, du Code des droits de succession).

De heer Pieters stelt ten slotte vast dat de ter besprekking voorliggende bepalingen volgens de regering budgettair volkomen neutraal zullen zijn. Zullen die bepalingen evenwel geen ongunstige weerslag hebben op de financiële situatie van bepaalde gewesten, aangezien het risico verre van denkbeeldig is dat op het vlak van de tarieven een concurrentieslag tussen de deelstaten gaat woeden?

De heer Éric van Weddingen (PRL FDF MCC) vraagt zich af om welke reden, uit het oogpunt van de rechtszekerheid, het begrip «fiscale woonplaats» zowel in de bijzondere financieringswet als in het Wetboek der Successierechten en het Wetboek van de registratie-, hypotheek- en griffierechten moet worden opgenomen.

Niet zelden komt het voor dat belastingplichtigen hun fiscale woonplaats naar een ander land pogen over te brengen teneinde een gunstiger belastingregeling te genieten. In dat geval ondervindt de fiscus vaak enorme moeilijkheden om te bepalen of er al dan niet sprake is van overbrenging van de fiscale woonplaats. Die situaties geven aanleiding tot het instellen van tal van processen, die de administratie in heel wat gevallen verliest.

Het door artikel 4 van wetsontwerp nr. 1577/001 gewijzigde artikel 42 van het Wetboek der successierechten bepaalt het volgende: «In geval het recht van successie verschuldigd is bevat de aangifte bovendien de uitdrukkelijk vermelding van het adres en de datum en duur van de vestiging van de verschillende fiscale woonplaatsen die de overledene of de afwezige gehad heeft in de periode van vijf jaar voorafgaand aan zijn overlijden of aan het tijdstip waarop de laatste tijding van de afwezige werd ontvangen.». Dezelfde regeling is van toepassing op schenkingen (zie het door artikel 6 van dit wetsontwerp in het Wetboek van de registratie-, hypotheek- en griffierechten ingevoegde artikel 170bis).

Het nieuwe artikel 170bis bepaalt bovendien dat de schenker, zo hij weigert een verklaring te doen of in geval van onjuiste of onvolledige verklaring, een boete ten bedrage van tweemaal de aanvullende rechten opgelegd kan krijgen.

Luidens de memorie van toelichting (DOC 50 1577/001, blz. 6) behoort onder «fiscale woonplaats van de overledene» het volgende te worden verstaan: «de plaats waar de overledene zijn werkelijke, effectieve, voortdurende woonplaats had gevestigd, de plaats waar hij zijn domus, zijn familie, het centrum van zijn bedrijvigheid, de zetel van zijn zaken en van zijn bezigheden had.»

Enfin, M. Pieters constate que, selon le gouvernement, les dispositions à l'examen n'auront aucun impact budgétaire. Ces dispositions ne vont-elles cependant pas avoir un impact négatif sur la situation financière de l'une ou l'autre région dans la mesure où risque de se développer une concurrence en termes de tarifs entre les entités fédérées ?

M. Éric van Weddingen (PRL FDF MCC) s'interroge quant au bien-fondé, du point de vue de la sécurité juridique, de l'insertion de la notion de «domicile fiscal» tant dans la loi spéciale de financement que dans le Code des droits de succession et le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe.

Il est relativement fréquent que des contribuables tentent de transférer leur domicile fiscal dans un autre pays afin de bénéficier d'un régime fiscal plus favorable. Dans ce cas, l'administration fiscale éprouve souvent d'énormes difficultés à déterminer s'il y a eu transfert ou non du domicile fiscal. Ces situations donnent lieu à de nombreux procès dont l'issue est dans bien des cas défavorable à l'administration.

L'article 42 du Code de droits de succession, tel que modifié par l'article 4 du projet de loi n° 1577/001, dispose que «lorsque le droit dû est le droit de succession, la déclaration doit en outre contenir l'indication expresse des adresse, date d'établissement et durée d'occupation des différents domiciles fiscaux que le défunt ou l'absent a eu durant la période de cinq ans précédant son décès ou précédent le moment où on aura reçu les dernières nouvelles de l'absent». Il en va de même en cas de donation (cf. l'article 170bis inséré dans le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe par l'article 6 dudit projet de loi).

Le nouvel article 170bis prévoit en outre qu'en cas de refus de déclarer ou de déclaration incomplète ou inexacte, le donneur peut encourir une amende égale à deux fois les droits complémentaires.

Selon l'exposé des motifs (DOC 50 1577/001, p. 6), il faut entendre par «domicile fiscal du défunt» «l'endroit où le défunt avait établi son habitation effective, réelle et permanente, sa famille, son centre d'activités et le siège de ses affaires ou occupations».

De heer van Weddingen verwijst naar het voorbeeld van een belastingplichtige gepensioneerde weduwnaar wiens wettelijke woonplaats in Brussel gevestigd is. Maandenlang verblijft hij alternerend in die stad en aan de Belgische kust of in het buitenland. Na zijn overlijden is het de erfgenamen nagenoeg onmogelijk de gevraagde informatie in te zamelen en te achterhalen bij welk kantoor van de successierechten de aangifte moet worden ingediend (zie het door artikel 2 van wetsontwerp nr. 1577/001 gewijzigde artikel 38 van het Wetboek der successierechten).

In dat geval zal men er waarschijnlijk van uitgaan dat de fiscale woonplaats van de overledene zijn wettelijke woonplaats is.

Voorts stelt het lid dat de fiscale woonplaats niet zozeer een juridisch, maar veeleer een feitelijk begrip is dat gebaseerd is op een veelheid aan elementen die alle aanvechtbaar zijn en alleen maar enige waarde hebben voorzover ze bewijsbaar zijn. Hoe zou men in voormeld voorbeeld echter een sluitend bewijs kunnen leveren ter staving van de plaats waar de overledene zijn werkelijke, voortdurende woonplaats heeft, en waar zich de zetel van zijn zaken of van zijn bezigheden bevond?

Het lijkt derhalve moeilijk om sancties op te leggen aan de erfgenamen die op grond van een en ander geen precieze aangifte kunnen doen omtrent de fiscale woonplaats van de overledene tijdens de periode van vijf jaar voor diens overlijden. Mocht de administratie in een van die gevallen niettemin een sanctie opleggen, dan hoopt de heer van Weddingen dat de minister van Financiën op positieve wijze zal optreden.

Tot besluit betreurt de speker ten zeerste dat het begrip fiscale woonplaats - een bron van rechtsonzekerheid - in de plaats komt van wettelijke woonplaats en hij voorspelt tal van geschillen.

De heer Alfons Borginon (VU&ID) geeft aan dat het criterium «fiscale woonplaats» in de bijzondere financieringswet werd ingevoegd om tegemoet te komen aan de vrees van sommigen voor een toenemende «fiscale shopping», die zou ontstaan mocht het tussen de gewesten tot «concurrentie» komen inzake de percentages van de rechten.

In verreweg de meeste gevallen zal de fiscale woonplaats uiteraard samenvallen met de wettelijke woonplaats, de plaats dus waar de overledene bij leven woonde. Er rijst alleen een moeilijkheid zo de overledene in zijn laatste levensjaren in een rusthuis verbleef en die instelling in een ander gewest is gelegen dan het gewest waartoe zijn wettelijke woonplaats behoort.

M. van Weddingen cite l'exemple d'un contribuable veuf et pensionné dont le domicile légal est établi à Bruxelles. Celui-ci réside tantôt dans cette ville, tantôt à la côte belge ou à l'étranger pendant plusieurs mois. Après son décès, il est alors pratiquement impossible pour les héritiers de rassembler les renseignements demandés et de déterminer le bureau des droits de succession où doit être introduite la déclaration (article 38 du Code des droits de succession, tel que modifié par l'article 2 du projet n° 1577/001).

Dans ce cas, on considérera probablement que le domicile fiscal du défunt est son domicile légal.

Par ailleurs, le membre considère que le domicile fiscal est moins une notion juridique qu'une notion de fait fondée sur un faisceau d'éléments qui tous peuvent être contestés et qui n'ont de valeur que dans la mesure où l'on parvient à en apporter la preuve. Or, dans l'exemple précité, comment apporter une preuve certaine relative à l'habitation réelle et permanente, au siège des affaires ou des occupations du défunt ?

Imposer des sanctions aux héritiers qui, dans ce contexte, ne parviendraient pas à faire une déclaration exacte sur le domicile fiscal du défunt pendant les cinq dernières années précédant son décès paraît dès lors difficile. Si une sanction devait néanmoins être appliquée par l'administration dans l'un de ces cas, M. van Weddingen espère que le ministre des Finances interviendrait de manière positive.

L'intervenant conclut en déplorant vivement la substitution de la notion de domicile fiscal, source d'insécurité juridique, à celle de domicile légal et prédit de nombreux litiges.

M. Alfons Borginon (VU&ID) fait remarquer que le critère de «domicile fiscal» a été introduit dans la loi spéciale de financement afin de répondre aux craintes émises par certains de voir se développer une forme de «shopping» fiscal suite à la concurrence qui pourrait se développer entre les régions en matière de tarifs.

Dans la très grande majorité des cas, le domicile fiscal sera bien évidemment le domicile légal, lieu de résidence effectif du contribuable. Un problème risque uniquement de se poser lorsque le défunt a séjourné dans une maison de repos au cours des dernières années de sa vie et que celle-ci est située dans une autre région que celle où était établi son domicile légal.

De rechtspraak heeft diverse criteria bepaald om dergelijke knelpunten weg te werken, met name in het raam van het internationaal privaatrecht.

Het lid hoopt dat de administratie rekening zal houden met de eventuele moeilijkheden voor de erfgenamen om de fiscale woonplaats van de overledene te bepalen, en dat diezelfde administratie zal proberen uit te maken of die erfgenamen te goeder trouw zijn, alvorens ze hen sancties oplegt.

De minister verklaart dat het Federale Parlement ook na de recente herziening van de bijzondere financieringswet bevoegd blijft voor de angelegenheden waarop de ter tafel voorliggende wetsontwerpen betrekking hebben. De ontworpen maatregelen hebben betrekking op procedureregels inzake de gewestelijke belastingen; die maatregelen zijn van louter technische aard en hebben geen budgettaire weerslag. De Raad van State heeft in dat verband overigens geen enkele opmerking geformuleerd.

De datum waarop deze bepalingen in werking treden is dezelfde als die waarop de voornoemde bijzondere wet van 13 juli 2001 in werking treedt.

Inzake de rechten van successie is het begrip «fiscale woonplaats» nieuw, maar het betreft een juridisch en wettelijk begrip aangezien het is vermeld in de bijzondere wet. Dat begrip is overigens opgenomen in een aantal internationale overeenkomsten en maakt het voorwerp uit van beraadslaging, met name bij de OESO.

De minister erkent dat dit begrip al heeft geleid tot een vrij ingewikkeld contentieux; hij wijst er echter ook op dat terzake op heden een omvangrijke rechtspraak is ontwikkeld, op grond waarvan mogelijke geschillen kunnen worden beslecht.

Ook het begrip «wettelijke woonplaats» kan uiteenlopende invullingen krijgen, naar gelang van feitelijke omstandigheden. Een persoon kan immers in een bepaalde gemeente of stad in het riksregister zijn ingeschreven, zonder daar permanent te verblijven.

Is het dan aangewezen te werken met een ander begrip dan «fiscale woonplaats», want dat kan ertoe leiden dat iemand in zijn laatste levensjaren een of meer keren gaat verhuizen (soms onder druk van de toekomstige erfgenamen), afhankelijk van de veranderingen inzake de rechten van successie in de diverse gewesten?

La jurisprudence a fixé divers critères permettant de résoudre de tels problèmes, notamment dans le cadre du droit privé international.

Le membre espère que l'administration tiendra compte des difficultés éventuelles rencontrées par les héritiers pour déterminer le domicile fiscal du défunt et tentera d'établir si ces contribuables sont de bonne foi avant de leur appliquer des sanctions.

Le ministre déclare que le Parlement fédéral reste compétent dans les matières visées par les projets de loi à l'examen après la récente révision de la loi spéciale de financement. Les mesures proposées, qui portent sur des règles de procédure relatives aux impôts régionaux, sont d'ordre purement technique et n'ont aucun impact budgétaire. Le Conseil d'État n'a d'ailleurs formulé aucune remarque en la matière.

La date d'entrée en vigueur des présentes dispositions est identique à la date d'entrée en vigueur de la loi spéciale du 13 juillet 2001 susvisée.

Même s'il s'agit d'une nouveauté en matière de droits de succession, la notion de «domicile fiscal» est une notion juridique et légale puisqu'elle a été insérée dans une loi spéciale. Cette notion figure en outre dans un certain nombre d'accords internationaux et fait l'objet de discussions, notamment au sein de l'OCDE.

Le ministre reconnaît qu'elle a déjà donné lieu à un contentieux assez complexe mais il fait remarquer qu'il existe aujourd'hui une jurisprudence importante en la matière, ce qui devrait permettre de trancher les litiges éventuels.

La notion de domicile légal peut elle aussi varier en fonction de circonstances de fait. Une personne peut en effet être inscrite dans une commune ou une ville déterminée dans les registres de l'Etat civil sans y résider en permanence.

Est-il plus sage d'utiliser une autre notion que celle de domicile fiscal qui pourrait alors avoir pour conséquence qu'une personne soit amenée dans les dernières années de sa vie, parfois sous la pression de ses futurs héritiers, à déménager à une ou plusieurs reprises en fonction de l'évolution des tarifs de droits de succession dans les différentes régions ?

III.—STEMMINGEN**A. Wetsontwerp nr. 1576/001**

De artikelen 1 tot 3 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 1.

Het gehele wetsontwerp wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 1.

B. Wetsontwerp nr. 1577/001

De artikelen 1 tot 7, alsmede het gehele wetsontwerp worden, met inbegrip van de wetgevingstechnische verbeteringen, eenparig aangenomen.

De rapporteur,

Yves LETERME

De voorzitter,

Olivier MAINGAIN

Lijst van de bepalingen die eventueel uitvoeringsmaatregelen vergen (toepassing van artikel 18.4,a) van het Reglement)

nihil

III. — VOTES**A. Projet de loi n° 1576/001**

Les articles 1er à 3 sont adoptés par 8 voix contre 1.

L'ensemble du projet de loi est adopté par 9 voix contre 1.

B. Projet de loi n° 1577/001

Les articles 1er à 7, ainsi que l'ensemble du projet de loi, y compris les corrections d'ordre légitique, sont adoptés à l'unanimité.

Le rapporteur,

Le président,

Yves LETERME

Olivier MAINGAIN

Liste des dispositions qui nécessitent éventuellement des mesures d'exécution (application de l'article 18.4 a) du Règlement)

néant

ERRATA**A. Wetsontwerp nr. 1576/001****Opschrift**

In de Franse tekst van het opschrift van het wetsontwerp dient «*la loi spéciale du 13 juillet 2001*» te worden gelezen, in plaats van «*la loi du 13 juillet 2001*».

Art. 2

In de Franse tekst van het ontworpen artikel 94, tweede lid, vierde regel, dient «*sont remplacés*» te worden gelezen, in plaats van «*Sont remplacés*».

B. Wetsontwerp nr. 1577/001**Art. 2**

In de Franse tekst van het ontworpen artikel 38, 3°, vierde en zesde regel, dient het woord «*ci-avant*» telkens te worden weggelaten.

Art. 4

In de inleidende zin, dient «*de wet van 22 december 1989*» te worden gelezen, in plaats van «*de wet van 22 december 1987*».

In het ontworpen artikel 42, X, leze men: «*In geval het recht van successie verschuldigd is, bevat de aangifte bovendien de uitdrukkelijke vermelding (...)*».

ERRATA**A. Projet de loi n° 1576/001****Intitulé**

Dans l'intitulé du projet de loi, il y a lieu de lire «*la loi spéciale du 13 juillet 2001*» au lieu de «*la loi du 13 juillet 2001*».

Art. 2

À l'article 94, alinéa 2, proposé, 4ème ligne, il y a lieu de lire «*sont remplacés*» au lieu de «*Sont remplacés*».

B. Projet de loi n° 1577/001**Art. 2**

À l'article 38, 3°, proposé, 4ème et 6ème lignes, il y a lieu de supprimer à chaque fois les mots «*ci-avant*».

Art. 4

Dans le texte néerlandais de la phrase liminaire, il y a lieu de lire «*de wet van 22 december 1989*» au lieu de «*de wet van 22 december 1987*».

Dans le texte néerlandais de l'article 42, X, proposé, il y a lieu de lire : «*In geval het recht van successie verschuldigd is, bevat de aangifte bovendien de uitdrukkelijke vermelding (...)*».